

Carte apărută cu sprijinul
Domnului Gheorghe Bârsan

© Editura EIKON
București, Calea Giulești 333, sector 6
cod poștal 060269, România

Difuzare / distribuție carte: tel/fax: 021 348 14 74
mobil: 0733 131 145, 0728 084 802
e-mail: difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: tel: 021 348 14 74
mobil: 0728 084 802, 0733 131 145
e-mail: contact@edituraeikon.ro
web: www.edituraeikon.ro

Editura Eikon este acreditată de Consiliul Național al
Cercetării Științifice din Învățământul Superior (CNCSIS)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TOFAN, IOAN GH

Piața veche (Călătorii paralele I) / Ioan Gh. Tofan ; cuv. înainte de Adi
George Secară. - București : Eikon, 2020
ISBN 978-606-49-0277-1

I. Secară, Adi George (pref.)

821.135.1

Editor: Valentin Ajder

Ioan Gh. Tofan

PIAȚA VECHЕ
(Călătorii paralele I)

Ediția a II-a

Cuvânt înainte de Adi George Secară

E I K O N

București, 2020

Cuprins

Cuvânt înainte (de Adi George Secară).....9

PIAȚA VECHE (Călătorii paralele I)

Prima zi 17

- I. Cormorani și peturi..... 19**
- II. Biserica înlănțuită25**
- III. Via Italia.....69**
- IV. Culiță.....75**
- V. Activistul.....83**

A doua zi97

- I. Dunărea la Budapesta.....99**
- II. Preoții 105**
- III. Mustățile lui Franz Josef.....119**
- IV. La Meluță131**
- V. Pensiunea.....143**
- VI. Pe urmele lui Pavel Korceaghin151**

A treia zi181

- I. Moțăiala 183**
- II. Sărut cu gust de mere verzi 197**
- III. Orașul cărămăziu 221**
- IV. Spitalul rusesc.....239**
- V. Scui pătoarea285**
- VI. San Marino..... 317**
- VII. Neamul Belereților..... 331**
- VIII. Hotel de trei stele.....353**
- IX. Eclipsa 371**
- X. Întoarcerea în Piața Veche.....405**
- XI. Sub clar de lună.....429**

Capitolul I

Cormorani și peturi

Până în primăvara anului 2008, când Ionel Corban realizează că îmbătrânise brusc (nu și în gândire, după cum îi plăcea să creadă) avusese parte, în toată viața lui, numai de două concedii petrecute altundeva decât acasă. Prima dată în tinerețe, pe vremea când nu se însurase încă, fusese la Sovata, unde trăise o scurtă și fierbinte aventură cu o unguroaică măritată, sosită în stațiune pentru un tratament de fertilitate, după cum zicea ea. A doua oară, pe la începutul anilor '90, poposisese pe litoral, vara, bineînțeles. Îl chemase acolo o femeie pe care credea că o iubește. Era divorțat de cinci ani și putea să-și trăiască viața din plin, nu-i așa? Nu chiar din plin, s-ar putea spune, pentru că Ileana Cosânzeana, care era acolo de câteva zile, stătea la hotel în cameră cu băiatul ei, un adolescent mămos, obraznic și răsfățat de cincisprezece ani. Lui Ionel îi făcuse rost de altă cameră, de pe alt palier, pe care acesta o achită imediat pentru zece zile, cât mai rămăsese din sejur. E drept că nu ridicase pretenții prea mari pentru că reușise să-i găsească un loc în hotel. Trebuia doar ca în fiecare dimineață să le aducă celor doi micul dejun de la restaurant la pat. Iar ceaiul trebuia să fi fost cât mai fierbinte. Nimica toată! În ce să aducă ceaiul nu fusese o problemă. Păi nu apăruseră pe atunci și la noi celebrele *pet-uri*? Ce să mai zică când îi pusese bidonul gol în brațe? Nu avea cum s-o refuze. Altfel cum ar mai fi avut ocazia să *i-o pună*? Ca să folosim o expresie uzitată în filmele americane și nu numai! Că doar n-avea să se țină scai obrăznicătura de fusta maică-sii *all the time*!? Era de

asteptat ca recipientul de plastic să se deformeze de la lichidul fierbinte și să stârneasă râsetele celor din jur. Dar ce mai conta? În definitiv, nu aveau să-i cadă galoanele de pilot dacă le făcea în fiecare dimineață serviciul ăsta. Întâmpla-se orice, el avea să-i ducă iubitei ceaiul la pat ca să-l poată bea liniștită. Inclusiv berbecului nesuferit. Bidoane de plastic goale se adunaseră destule în camera ei așa că putea să-l arunce pe cel din care le turnase ceaiul în pahare și luase forma aceea ciudată. După ce aveau să mănânce și să-și savurze ceaiul cu înghițituri mici, nu trebuiau să meargă toți trei împreună pe plajă? Oh, bineînțeles! Baie, soare și plajă, ce putea fi mai minunat într-o zi atât de însorită? Ce importanță avea că acolo nu trebuia să stea lângă ea, tolănit pe cearceaful de pe nisipul fierbinte? Ce-i drept, îi explicase de ce. Nu putea admite să se tolănească cât era de lung, adulmecând-o, când scumpul ei fecioraș se bălăcea non stop în mare. De ce-l chemase pe litoral? Deocamdată ca să aibă grijă de imberb să nu se înece, nu era clar? Ori, nu putea face asta decât stând de veghe pe mal sau în apă cu *ochiometrul* țintă pe pușlama. *Vezi tu, John*, îi spunea, nu *Ionel*, nici *Nelu*, nici măcar *Ioane*, ci pur și simplu *John*, în bătaie de joc, nu încape îndoială, *vezi tu, John, să nu-mi între băiatul la apă adâncă*. Să-i spună că și el, navigator de profesie, nu înota tocmai ca un pește, nu era recomandabil. S-ar cam fi făcut de basm. Timp de o săptămână încercase fără succes s-o prindă singură în cameră, măcar câteva clipe. Degeaba! O să vină și clipa aia, îi dădea de înțeles. Doar n-ar fi fost pentru prima dată! Nu se iubiseră oare într-o seară la el acasă? N-aveau să intre zilele-n sac dacă avea puțină răbdare. Fierbea sângele-n el ca bulionul care dă în clocot pe plită. Ars de dorință, îi venea să se cațere pe pereți. Nu încercase, dar cu siguranță ar fi reușit. Seară de seară, ca să le intre în voie și să nu zică că e vreun zgârie-brânză, îi duse oriunde doriseră. Nu se uitase la bani. Văzură spectacole, vizionară filme la grădină, înfulecaseră la cofetărie prăjituri, plăcinte sau înghețate, etc. Ea îi ținea la

braț pe amândoi, dar cu toate astea, părea că el este acolo dintr-un alt film.

Apăruse în mod neașteptat în compania acelei brunete cu sâni opulenți printr-un efect hollywoodian nedorit și regizorul acum înjura cerând să fie șters de urgență de pe peliculă. Altfel cum s-ar explica faptul că frumoasa din pădurea adormită dialoga continuu cu progenitura, iar când încerca să zică și el două cuvinte făceau amândoi urechea toacă? Într-o seară își exprimase și el dorința să meargă la un restaurant mai fițos, gândindu-se că în atare situație l-ar fi lăsat pe fătălău în cameră. Vrabia mălai visează! N-a acceptat să meargă fără odor. Ce era să facă? La terasa elegantă de pe malul mării a comandat friptane în sânge cu cartofi prăjiți și Murfatlar la sticlă de trei sferturi. Orchestra le cânta în surdină jazz iar ei mâncau civilizat, ținând furculița în mâna stângă și cuțitul în dreapta. Ei, da! Parcă era mai bine după ce băuse un pahar de vin cu apă minerală și savurase la urmă un *kentache*, expediind pe gură colăcei de fum albastru. Când orchestra atacă un tango din alea criminale, cum îi plăceau lui, o invită entuziasmat la dans. Îi venise, în sfârșit, apa la moară! Dacă nu putea face dragoste cu ea, măcar să danseze. După sex, dansul și cititul erau cele două mari plăceri de care avea nevoie. Era al naibii de bine să te învârți pe ring cu o brunetă așa focoasă în timp ce surprindeai privirile invidioase ale bărbaților din jur. Dar la al doilea dans, când el nici nu se încălzise bine măcar, ea îl refuză categoric. Văzu și de ce. *Copilul* se plectisea și-i făcea semne desperate de la masă că el pleacă. Să se care atunci la cameră, îndrăznise el să-i sugereze. Să-și lase copilul singur? Ce mamă ar mai fi fost? Așa că Ionel alergă după chelner ca să plătească consumația lăsând pe masă bunătate de vin din care nu consumaseră nici jumătate. Normal că îi sărise muștarul. Câtă răbdare să mai aibă? A doua zi (a opta de când se instalase în hotel), înnebunit și umilit de bruneta cu țâțe mari, care-l lucrase, în *foi de viță*, etalându-și nurii de

care nu-l lăsase să se apropie o clipă, dar și iritat peste măsură de atitudinea impertinentă a *mucosului*, își făcuse bagajele și înjurând în gând toată suflarea feminină a planetei, exceptând-o pe maică-sa, (*aib-o Dumnezeu în pace!*), luase trenul și se întorsese acasă.

*

Acum însă, după mai bine de cincisprezece ani, la vârsta senectuții, iată-l în București, la ora 6 dimineața, așezat comod într-un autocar parcat într-o piață, undeva pe lângă palatul lui Gigi Becali, iată-l la geam, făcând cu mâna iubitei sale fiice, dar și prietenului ei, amândoi ajutându-l mai devreme să-și care enormul geamantan cu roțile, încă buimac și nevenindu-i să creadă că peste câteva minute autocarul urma să pornească într-o neașteptată călătorie în Italia.

Este mijlocul lunii mai 2008 și o dimineață de primăvară superbă, cu un soare încă timid, un pic somnoros parcă, care se străduiește să împrăstie aburii care plutesc deasupra asfaltului. Autocarul se desprinde încet din parcare, parcă nesigur pe el, accelerând treptat, rulând printr-o capitală nu prea animată la ora asta, cu trecători răzleți grăbindu-se în treaba lor și cu lucrători tuciurii de la salubritate măturând cu târnuri rigolele pline de praf și gunoaie. La intersecții nu e încă brambureală, nici un claxon nu zgârie urechile călătorilor din autocar și până ce aceștia să se dezmeticească marele oraș dispăre, rămânând undeva în urmă. Turiștii încep să se foiască, uitându-se în jur și făcând sau nu cunoștință cu vecinii lor. Majoritatea sunt cupluri de oameni în vârstă, dar se află în autocar și câțiva singuratici, precum Ionel. Încep să converseze, se tatonează reciproc, dacă, de pildă, au mai fost în străinătate și ce anume vor să vadă în Italia în afara itinerarului. Vaticanul și Columna, Columna lui Traian, se înțelege! Catedrala San Antonio la Padova unde să se roage sfântului care iubea atât de mult

copiii, să le îndeplinească dorințele. Dacă se poate, chiar și pe cele mai tainice! La Veneția, după vizitarea domului San Marco, să facă o plimbare cu gondola pe Canal Grande! Apoi, neapărat, să dea o raită prin magazinele din străduțele mai lăturalnice unde totul este mai ieftin, căutând în special sticlărie colorată de Murano și măști de carnaval. Nu vor ocoli nici supermarketurile de unde vor duce acasă ulei de măsline extravirgin, paste făinoase de la mama lor, lichioruri fine pentru doamne și vin de Chianti pentru bărbați.

Ionel se uită deocamdată pe geam la un câmp înșămânțat cu sticle de plastic și, încruntându-se, își aduce aminte cum doar în urmă cu cinci zile, după ce pilotase un cargou arab de la Brăila la Sulina și se debarcase în Baia de Nord, venind pe înserate de la mare cu pilotina în port, privise cum soarele în amonte se ascundea în Europolisul lui Jean Bart. Priveliștea era splendidă, culorile roșietice ale apusului îi tăiau răsuflarea, dar întorcând apoi capul, după țipătul unui pescăruș și urmărindu-l cum se repede la suprafața apei și înșfacă lacom un pește, ochii îi alunecară după aceea spre malul drept al canalului Sulina unde văzu plutind în apă sute de peturi de toate culorile, iar pe mal, din loc în loc, cocoțați pe bolovanii care delimitau șenalul, cormorani negri ca niște ciocli ce își zvântau aripile desfăcute la ultimele raze de soare. Acum însă privește pe geam. Gândul îi zboară la primii pași conștienți ai copilăriei. Câmpia Dunării se întinde nesfârșită, înecată ca de o mare verde și liniștită. Tulpinile subțiri ale grâului crud încă nu se unduiesc deloc. E atât de frumos și monoton, ca o mare de calm plat, când pavilionul navelor stă pleoștit și fumul de la pilotina care staționează în mare, așteptând cargourile, se înalță spre cer vertical. Simte cum i se închid ochii. Îi deschide de câteva ori, dar pleoapele grele cad la loc, ca niște storuri defecte. Încet-încet somnul îl învăluie.

Capitolul II

Biserica înlănțuită

S-ar putea să fi fost în toamna anului 1948, noiembrie sigur, pentru că în curtea de pe strada Negroponte nu era încă zăpadă. În casă lemnele de pe foc trosneau în soba cizmă, junele motan cenușiu Potiomkin torcea liniștit, iar Ionel înmuia bucățele de pâine neagră în cana plină cu ceai de pojarniță, privind totodată afară pe fereastră cum maică-sa, Mitrița, stătea de vorbă cu un moșuleț negricios și uscat. Nu, nu e o trimitere la copilăria unui anume scriitor și la acea celebră prăjiturică muiată în ceai, care-i declanșa aduceri aminte. Fiecare om are înmagazinate în memorie niște prime imagini după venirea lui pe lume. Filmulețul acela, când eroul avea doar vârsta de trei ani, era atât de clar pentru că nici nu putea fi altfel. Clipa când copilul deschide ochii mari asupra lumii, când conștientizează asta, îi rămâne întipărită în memorie până la moarte.

Amândoi părinții sosiseră în oraș dintr-o comună situată pe malurile pârâului Covurlui, o apă străjuită de maluri înalte surpate și cu o albie destul de largă pentru cele câteva fire de apă în meandre ce străbat podișul cu același nume.

Era la doi ani după foametea din 1946. După moartea surioarei lui Ionel, Larisa, în vârstă de numai o lună, survenită cu doar câteva săptămâni mai devreme, la începutul toamnei.

Totul începuse la cules de vie, unde familia Corban fusesese surprinsă de o ploaie torențială. Părinții luaseră

copiii cu ei la câmp, așa cum făceau toți țăranii, dacă nu aveau cu cine să-i lase acasă. Via era departe de a altor oameni din sat, iar căruța sub care să se adăpostască nu mai aveau, pentru că o vânduseră împreună cu boii cu un an înainte, când încă nu adunaseră recolta și foamea mai era stăpână. Nu putuseră face altceva decât să-și protejeze copiii de ploaie cu trupul. Dacă ar fi putut să-și aducă aminte de acele clipe, Ionel ar fi văzut următoarea scenă: via fără araci, cu butucii chirciți și vestonul spălăcit, cu epoleții smulși, al tatălui său, rămas din război (mulți soldați, după spargerea frontului, se împrăștiaseră pe la casele lor așa cum erau, lăsaseră baltă armele în tranșee fără să mai aștepte alt ordin, nu toți întorseseră armele cum eram învățați la istorie). Vestonul ponosit al fostului sergent de artilerie, care luptase la Cotul Donului, era același cu care se fotografiase la Odessa strecurându-și capul printr-un paravan de carton pe care era desenat trupul unui general cu pieptul plin de decorații, călărind un cal alb. Apoi, pitit sub acea fostă haină militară, cu țesătura aproape destrămată, băiatul ar fi auzit-o pe maică-sa care, la rândul ei, o apăra cu trupul pe micuța Larisa:

– Dacă nu ți-aș fi spus, măi Ghiță (Gheorghe îl chema, Gheorghe Corban, dar toți îl știau de Ghiță sau Ghiță Barbă Lată pentru că avea bărbia pătrătoasă), dacă nu ți-aș fi spus... Zău așa, trebuia să stau acasă și să am grijă de copchii, nu să umblu teleleu pe dialuri. Uită-ti la ea cât îi di mică, nu ți-e milă oari diloc? Hai mai ghini să ni-ntoarșim în sat, să nu răsească sărăcuța. Mult crezi c-îi trebui?

– Și cu poama ce facem, Mitrițo, o lăsăm culeasă între rânduri s-o ciugulească ciorile sau o așteptăm pe mă-ta să vină cu mucoșii ăia de frați ai tăi, așa cum au promis, să ne ajute să terminăm? Uite că ploaia dă să stea și-ți spun eu că acuma soacră-mea mă face cu ou și oțet în gând, dar îl strigă deja peste gard pe nea Stoian, vecinul dinspre Lunca, să-i ceară carul cu boi împrumut, care

Stoian, știi și tu, de când i-a murit femeia, îi cam poartă sâmbetele mă-tii. Parcă-l aud: *Țați Catrino, altuia nu i-aș fi dat carul, dar prea ti știu năcăjâți. Cum ai rămas tu, sârmana di tini cu trii copchii pe cap! Și greu trebui să-ți hii di una sângurî! Di când s-o prăpădit ghietu' Vangheli au trecut mai ghini di doi ani. Mă știi doar di pi vremea când flăcăiam și tu erai fată mari. Nu cred că s-o supăra undi-i, dacă ne-am lua. Tu vădanî, io văduvoi, veșini suntem, ni știm și cu buni și cu reli... Nici nu știi cât mă doari să ti văd cum ti chinui. Aici mama soacră o să i-o reteze: Undi ti doari, măi Stoiene? Ia să văd. Vorbă multă, sărășia omului. Scurt pe doi, îmi dai căruța ori ba? Ț-o dau, ț-o dau, o să-i răspundă cătrănit vecinul și repejor o să se ducă să înjuge boii. Taman când o fi soarele deasupra capului, că, uite-l, a început să iasă din nori, o să fie aici cu toții să ne-ajute și până spre seară om mântui de cules și de pus strugurii în car.*

– Ghini, măi, omul lui Dumnezeu, să-i așteptăm atunși, că nu de poamă-ți este țai, și di zama din ia. Mâni-poimâni o sta din hiert și după aia n-o să ai liniștă pân' n-oi găta-o. Și-i mare lucru di ți-o ajunși până-n primăvară. Zău așa! Dar uită-ti la mini, Ghiți, de-o păți seva fata, pacateli asupra ta să cadă, m-auzi?

– Stai, fa, liniștită, nu vezi că a mai stat ploaia? Îți dai seama ce-ar fi să vină mă-ta aici și să nu ne găsească? Și-așa zice prin sat că-s bețiv și puturos, dar a uitat cine a scăpat-o de foame. Cine s-a dus, fă, în Oltenia, călare pe vagoane după grâu și păpușoi, ai?

– Da' am rămas cu două hectari mai puțin. Am vândut și bunătați di car... S-au dus apoi și mândreți di boi... I-am dat pe-o vacă și două baniți di malai, iar vaca am dat-o pe-o oaie, oaia am mâncat-o, ca-n-tr-o poveste cu Păcali, zău așa!

– Mai avem patru.

– Patru și?

– Hectare, Mitrițo, zău așa, o maimuțărise bărbatul. Adăugase văzându-și soața încruntată: